

ECHO JAWORZA

GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
W JAWORZU
WOJ. BIELSKIE

GAZETA LOKALNA GMINY JAWORZE

MIESIĘCZNIK ★ Rok IV ★ Nr 45 ★ PAŹDZIERNIK 1995 ★ 0,50 gr (5000 zł) ★ Nakład 550 egz.

W numerze:

ISSN 1234-6853

★ FOTOREPORTAZ I RELACJE Z JAWORZAŃSKIEGO WRZESNIA '95 ★

★ PORADY LEKARZA ★ 90 ROCZNICA ZNP ★

★ JERZY KASZPER – SŁÓW KILKA ★ CZASÓWKA NA BŁATNIĄ ★ RUBRYKI STAŁE ★

★ ODEZWA DO MIESZKAŃCÓW ★

DESZCZ NIE PRZESZKODZIŁ....

Tegoroczny Jaworzański Wrzesień zaczął się „na sportowo”. W piątek 8.IX br. dzieci z jaworzańskich szkół spotkały się w miejscowym amfiteatrze, aby rywalizować z sobą w biegach. Zanim jednak przystąpiły do zmagania, zaprezentowały barwne i kolorowe przebrania, w których przyszły do amfiteatru. Mogliśmy podziwiać wróżki, kowbojów, Indian i wiele innych postaci znanych z filmów rysunkowych, komiksów i książek.

Po prezentacji strojów, główny sędzia zawodów p. Zbigniew Putek zaczął zwoływać najmłodszych na linię startu. Wszyscy jednak nerwowo spoglądali w niebo, gdyż coraz częściej zaczynało kropić – raz mocno, raz słabiej. Jednak sędziów i zawodników pogoda jakby nie przerażała, więc biegacze intensywnie rozgrzewali się, a sędziowie okrywali się czym mogli, aby nie przemoknąć. Młodych sportowców podzielono na kilka kategorii wiekowych. Najliczniej były obsadzone biegi wśród najmłodszych, natomiast im starsi ustawiali się na starcie, tym zawodników było mniej. Zawody przebiegały w niezwykle sportowej atmosferze. Wiadomo, wygrali najlepsi ale każdy, kto ukończył bieg w swojej kategorii, nie powinien czuć się pokrzywdzony. Liczy się uczestnictwo, ruch, zdrowie.

cd na str. 8

IX JAWORZAŃSKI WRZESIEŃ JUŻ ZA NAMI

JAWORZE. Tegoroczna, trwająca trzy dni, impreza zgromadziła na amfiteatrze i terenach go otaczających ogromną liczbę uczestników. O imprezach piątkowych możecie Państwo przeczytać obok, a także na kolejnych stronach tego numeru. Sobota należała do muzyków country. Koncertowały dwie kapele, które przyjechały do nas z Czech. Vrtaci i Tequila, bo o nich tu mowa zgromadziły na deskach sceny całkiem sporą grupę tańczących par. Największy jednak aplauz wywołały występujące w sobotnie popołudnie Elwry z Bogucic. Dobry dowcip i zabawne piosenki rozgrzały zgromadzoną na widowni publiczność. Zabawa trwała do późnego wieczora.

Najważniejszym dla nas dniem była niedziela. Jaworzański Dożynki. Przygotowania do uroczystej ceremonii trwały dość długo, ale efekt wynagrodził chyba wszystkim poczynione starania i trudy. Od samego rana po terenie centrum Jaworza maszerowała reprezentacyjna Orkiestra Dęta Kopalni Węgla Kamiennego „Wieczorek”. Tego dnia w Kościele Rzymskokatolickim odbyła się uroczysta Msza Dożynkowa. Szczególnie wart podkreślenia jest fakt, iż Msza miała charakter ekumeniczny i była celebrowana przez dwóch księży: Adama Gramatykę i Władysława Wantulaka. W Mszy tej uczestniczyli Ewa i Krzysztof Czadrowie – tegoroczni gospodarze dożynek, członkowie władz naszej gminy, z wójtem Czesławem Wierzbickim i przewodniczącym Rady Gminy Jerzym Pyszem na czele, radni, członkowie gminnych komisji, oraz szerokie grono jaworzańskiej społeczności. Po Mszy dożynkowej korowód objechał spory kawałek naszej gminy by uroczystie, przy gromkich oklaskach publiczności, zajeżdżał na amfiteatr. Tu też odbyła się ceremonia przygotowana w tym roku przez Chór Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Jaworznie. Całość miała niezwykle podniosły charakter i wywarła ogromne wrażenie na zgromadzonych, a na ławkach zasiadli między innymi oficjalni goście: Wicewojewoda Jan Wysogład, Dyrektor Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Wojewódzkiego Bogdan Kocurek, posłowie Grażyna Staniszevska i Tadeusz Sabat, nie zabrakło też delegacji głównych sponsorów

cd na str. 10

Z prac Rady Gminy

W dniu 27 września 1995 r. odbyła się XIV Sesja Rady Gminy. Przewodniczył jej Mieczysław Gwóźdź. Po zatwierdzeniu porządku obrad Wójt Gminy Czesław Wierzbicki przedstawił sprawozdanie z przebiegu prac Zarządu. Mówił między innymi o tegorocznym Jaworzańskim Wrześniu, poinformował też o powołaniu sztabu organizacyjnego, który w przyszłym roku przygotowywać będzie X już edycję imprezy, a pracy nie zabraknie, bo, jak już niektórym wiadomo, decyzją Wojewody Bielskiego Dożynki wojewódzkie anno domini 1996 odbędą się właśnie w Jaworzu. Radni powiadomieni zostali też o remoncie „Agronomówki”, pracach związanych z przejściem od 1 stycznia jaworzańskich szkół, przygotowaniach do wyborów prezydenckich, stanie komunikacji i poziomie bezpieczeństwa publicznego.

Nieco później Wójt Gminy Cz. Wierzbicki i prowadzący obrady M. Gwóźdź wręczyli nagrody za zaangażowanie i ogromną pomoc w organizacji wrześniowej imprezy. Książkowe upominki otrzymali: Zbigniew Putek, Jerzy Kukła i Andrzej Pilch.

Po tej milej ceremonii obecni wysłuchali sprawozdania z ogólnego stanu bezpieczeństwa na terenie naszej gminy. Komendant Komisaraiatu Policji w Jasienicy zwrócił uwagę na wysoki procent wykrywalności przestępstw, niedostateczny stan osobowy posterunków, brak sprzętu i nowoczesnego wyposażenia, wysłuchal sugestii radnych, a także odpowiedział na szereg pytań. Po bezpieczeństwie przyszła kolej na komunikację. Pan Guznar, szef firmy SANBUS, przedstawił sprawozdanie ze stanu i perspektyw przedsiębiorstwa. Uskarżał się przede wszystkim na dewastację autobusów, zwłaszcza notoryczne niszczenie tapicerki. Przyjął też kilka zastrzeżeń dotyczących czystości pojazdów, punktualności przejazdów i braku tabliczek informacyjnych na przystankach.

Po wysłuchaniu obu gości radni przystąpili do głosowania i uchwaliли następujące uchwały:

Nr XIV/90/95 w sprawie ustalenia procedury uchwalania budżetu gminy na 1996 r. i szczegółowości materiałów składających się na projekt budżetu.

Nr XIV/91/95 w sprawie zmian w budżecie gminy Jaworze na 1995 r.

Nr XIV/92/95 w sprawie referendum dotyczącego opodatkowania w związku z wywozem odpadów stałych i budową kanalizacji sanitarnej (patrz str. 12)

Nr XIV/93/95 w sprawie kalendarza czynności związanych z przeprowadzeniem referendum gminnego, które odbędzie się w dniu 5 listopada 1995 r.

KALENDARZ

czynności związanych z przeprowadzeniem referendum gminnego w dniu 5 listopada 1995 r.

30 września 1995 r. – Opublikowanie w formie rozplakatowania na terenie gminy uchwały Rady Gminy o przeprowadzeniu referendum w sprawie samoopodatkowania mieszkańców. Powołanie terytorialnej komisji dla przeprowadzenia referendum gminnego

5 października 1995 r. – Powołanie przez komisję terytorialną obwodowych komisji dla przeprowadzenia referendum gminnego oraz podanie do publicznej wiadomości informacji o granicach i numerach obwodów oraz siedzibach obwodowych komisji dla przeprowadzenia referendum

13 października 1995 r. – Sporządzenie spisów wyborców w Urzędzie Gminy Jaworze

16 października 1995 r. – Sprawzenie przez wyborców wyłożonych list i składanie wniosków o dopisanie do spisu wyborców

26 październik 1995 r. – Ustalenie wzorów formularzy protokołów sporządzonych przez komisję

27 październik 1995 r. – Zarządzenie przez komisję terytorialną wydrukowania odnowionej liczby kart do głosowania

4 listopada 1995 r. – Przesłanie przewodniczącym obwodowych komisji kart do głosowania oraz spisów wyborców dla przeprowadzenia referendum gminnego

5 listopada 1995 r. od godz. 8⁰⁰ do godz. 20⁰⁰ – Przeprowadzenie referendum gminnego w obwodach głosowania utworzonych do wyborów Prezydenta R.P.

6 listopada 1995 r. – Ogłoszenie wyników referendum gminnego.

Nr XIV/94/95 w sprawie wystąpienia z wnioskiem do Wojewódzkiej Komisji Wyborczej dotyczącym powołania składu osobowego Obwodowej Komisji nr 1 i nr 2 w Jaworzu.

Nr XIV/95/95 w sprawie powołania Gminnej Komisji dla przeprowadzenia referendum gminnego. Oto zatwierdzony skład komisji:

1. Przewodniczący komisji	- Putek Zbigniew
2. Z-ca przewodniczącego	- Szrom Elżbieta
3. Sekretarz komisji	- Barut Małgorzata
4. Członek	- Byłok Halina
5. Członek	- Brandys Danuta
6. Członek	- Lepecka Maria
7. Członek	- Czarkowska Krystyna
8. Członek	- Kliś Jan

Nr XIV/96/95 w sprawie nadania statutu Gminnej Biblioteki Publicznej w Jaworzu.

Nr XIV/97/95 w sprawie zmiany uchwały nr VIII/57/95 dotyczącej wyboru wójta gminy Jaworze.

Nr XIV/98/95 w sprawie zmiany uchwały nr VIII/56/95 dotyczącej zasad udzielania diet przysługujących radnym i członkom komisji spoza Rady Gminy z tytułu wykonywania czynności związanych z pracą Rady Gminy i jej organów.

Nr XIV/99/95 w sprawie zmiany uchwały nr XIII/87/95 dotyczącej składu Komisji Oświaty i Sportu Rady Gminy w Jaworzu. W związku z reorganizacją pracy RG rozwiązano dotychczas istniejącą komisję, a w jej miejsce postanowiono:

powołać Komisję Oświaty i Kultury w składzie:

1. Gwóźdź Mieczysław	przewodniczący	radny
2. Pilch Andrzej	członek	radny
3. Czader Krzysztof	członek	radny
4. Szczyпка Krystyna	członek	spoza rady
5. Strzelczyk Maria	członek	spoza rady

oraz powołać Komisję Sportu i Rekreacji w składzie:

1. Kukła Jerzy	radny
2. Moczala Marian	radny
3. Putek Marian	spoza rady
4. Sieczkowski Roman	spoza rady
5. Kliś Jan	radny

XIV Sesję Rady Gminy zakończyły zapytania i interpelacje oraz wolne wnioski zabranych.

TZ

BANK SPÓŁDZIELCZY W JASIENICY

wynajmie lokal mieszkalny
o powierzchni 90 m²,
przy ul. Strumieńskiej 894

Bliższych informacji udziela sekretariat

BS – tel. 152-221

fax 152-121

JERZY KASZPER

– pedagog i działacz

Jerzy Kaszper urodził się 15 kwietnia 1875 roku w Grodziszczu na Zaolziu w rodzinie chłopskiej. Do seminarium nauczycielskiego uczęszczał w Cieszynie. Pracę w zawodzie nauczycielskim, o którym marzyli jego rodzice i on sam od dziecka, rozpoczął w polskiej szkole w Rychwałdzie. Od września 1901 roku do marca 1920 roku sprawował funkcję kierownika polskiej szkoły w Michałkowicach koło Ostrawy.

Poza pracą zawodową prowadził bardzo rozległą i ofiarną działalność patriotyczno-społeczną i oświatowo-kulturalną wśród ludności polskiej zamieszkującej miejscowość oraz okolice, w których pracował. Żywo współpracował z ówczesną prasą polską, m.in. „Głosem Ludu Śląskiego”. Permanentnie organizował liczne imprezy kulturalno-oświatowe, a więc przedstawienia sceniczne i różnotematyczne odczyty, których głównym celem było podtrzymanie patriotyzmu i mowy polskiej na tych terenach. Prowadził także chór i orkiestrę, założył bibliotekę oraz kasę „Reifeisena”.

W 1920 roku musiał uchodzić z Zaolzia do ukochanej Ojczyzny. Bojówka czeska, która prowadziła go na egzekucję, za wstawienie się zaprzyjaźnionych czeskich sąsiadów, zgodziła się na jego zwolnienie pod warunkiem natychmiastowego opuszczenia Czechosłowacji. Musiał zatem wyjechać z Michałkowic pozostawiając tam bratnie polskie dusze i cały dobytek. Przybył na Śląsk Cieszyński, gdzie zaproponowano mu pracę w szkołach Cieszyna, Mysłowic i Jaworza. Wybrał Jaworzę, gdzie we wrześniu 1920 roku rozpoczął pracę nauczycielską w szkole powszechnej w Jaworzu Dolnym, którą zaczął kierować od 1 marca 1922 roku.

I w tej nowej miejscowości, gdzie pobudował dom rodzinny, rozwinął bogate i ofiarne poczynania na niwie społeczno-kulturalnej. Nadal urządza teatralne przedstawienia, tworzy chóry i orkiestrę, organizuje imprezy okolicznościowe, jak np. dożynki z ich piękną oprawą folklorystyczną. Dla młodzieży szkoły ponadpodstawowej prowadził kursy dokształceniowe, czyli tzw. „Przemysłówkę”.

Działalność również niezwykle aktywnie i twórczo u zarania Związku Nauczycielstwa Polskiego, przyczyniając się do jego szybkiego rozwoju na Podbeskidziu. Gdy 20 kwietnia 1925 roku zarządy trzech ognisk – w Bielsku, Czechowicach i Strumieniu – utworzyły Oddział Powiatowy ZNP, to na jego prezesa obrano Jerzego Kaszpera z Jaworza. W roku 1939, w ramach tegoż Oddziału prowadził owocną działalność ogniska w Bielsku, Czechowicach, Strumieniu i Jaworzu, a prezesami dwóch z nich byli dobrze znani i zasłużeni jaworzańscy pedagodzy – Jerzy Kaszper i Franciszek Obrzut.

Za swą ofiarną i wieloletnią działalność zawodową i społeczną został w 1933 roku odznaczony przez prezydenta RP „Złotym Krzyżem Zasługi”. Na emeryturę przeszedł z dniem 1 października tegoż roku.

W dniu wkroczenia wojsk niemieckich do Jaworza, w tragicznym dniu 3 września 1939 roku Jerzy Kaszper został aresztowany jako zakładnik, a następnie zwolniony. Niedługo potem – 15 grudnia 1939 roku – został ponownie uwięziony przez Gestapo i osadzony w więzieniu w Bielsku, gdzie przebywał do kwietnia 1940 roku, przechodząc straszliwe przesłuchania i tortury. Następnie przetransportowano go do obozu koncentracyjnego w Oranienburg-Saxenhauzen, a wreszcie do Dachau, gdzie zginął 4 października 1940 roku. Urna z jego prochami została złożona w grobie żony Józefy na cmentarzu katolickim w Jaworzu.

Zofia i Franciszek K. Szpok

JAN CICHY

W roku 1835 przybywa do Jaworza nauczyciel Jan Cichy. Szybko zyskuje sobie ogólne przywiązanie dzieci, sympatię rodziców i poważanie zwierzchników.

Ówczesny inspektor szkolny ks. Herman Juliusz Kotschy napisze o nim: „Jego wiadomości są nieprzeciętne, talent znakomity, poświęcenie nadzwyczajne, życie moralne, chwalebne”.

Jan CICHY urodził się w 1812 roku w Bobrku koło Cieszyna. W 1829 roku ukończył gimnazjum w Cieszynie i zaraz po maturze został nauczycielem w Goleszowie, gdzie pozostaje do 1835 roku.

W tymże roku przenosi się do Jaworza, pozostając związany z tą miejscowością aż do swojej śmierci.

Na stanowisku nauczyciela pracuje od 1835 do 1865 roku. Tu też w Jaworzu żeni się w 1837 r. z Anną z domu Chlebus z Świętoszówki.

W Jaworzu zdobywa sobie szerokie uznanie i zostaje powołany na stanowisko kierownika szkoły ewangelickiej.

W wizytacyjnym sprawozdaniu ks. senior Schimko z Bielska, jako wizytator szkolny napisze o nim i o szkole ewangelickiej w 1847 roku: „W Jaworzu jest dobra polska szkoła wiejska”.

Jan Cichy pełni również funkcje społeczne. Jest bowiem sekretarzem gminy i członkiem Rady Gminy Jaworzę.

Poza tym udziela się pilnie i aktywnie w życiu parafialnym przy tutejszym kościele ewangelickim. Przez wiele lat jest organistą przy kościele oraz kuratorem parafii, wybranym przez prezbiterstwo (Radę Parafialną). Parafię wspiera nie tylko swoją pracą, ale również swoim wkładem finansowym, zwłaszcza przy budowie wieży kościelnej, jako fundator krzyża na wieżę. Jego nazwisko figuruje na akcie budowy wieży kościelnej z 1852 roku.

W życiorys Jana Cichego wpisują się szczególnie znamiona jego działalności, które obok stanowiska nauczyciela i kierownika szkoły ewangelickiej, organisty i kuratora przy kościele ewangelickim oraz funkcji sekretarza gminy i członka Rady Gminy, nakreślają sylwetkę zaangażowanego w życie społeczne człowieka. Najpierw należy podkreślić, że w rozwijającym się w owym czasie na Śląsku Cieszyńskim ruchu trzeźwościowym jest w roku 1844 czynnym propagatorem. Bractwo trzeźwościowe w Jaworzu liczy w roku 1845 ponad 1550 osób.

Po wtóre, był on zaangażowanym w leczeniu homeopatycznym z powodu czego zaszła wiele nieprzyjemności. Na skutek prowadzonego w tym względzie dochodzenia, wycofuje się w 1865 roku ze szkolnictwa i osiada na swoim gospodarstwie rolnym. W tymże czasie sprawuje funkcję zarządcy dóbr hrabiowskich w Jaworzu.

Wreszcie należy zaznaczyć, że od czasu wycofania się z pracy w szkolnictwie zaczął się bardziej poświęcać życiu politycznemu. W 1873 i 1878 roku wybrany zostaje z ramienia partii liberalnej do Sejmu Krajowego w Opawie z okręgu bielskiego. Mandat ten piastował do 1884 roku.

Jan Cichy umiera 08 sierpnia 1889 roku i zostaje pochowany na tutejszym ewangelickim cmentarzu.

Przysłowia październikowe

- Ciepły październik – zimny luty
- Babskie lato w październiku,
- Baby mają robót bez liku.
- Grzmot październikowy – niestatek zimowy.
- Gdy październik mroźno chadza,
- Ciepło w lutym przyprowadza.
- Miesiąc październikowy – marca obraz wierny.
- Gdy październik jest wietrzny i mroźny,
- To nie będzie za to styczeń, luty groźny.
- Październik ze śniegiem przybieży, wiosną długo śnieg poleży.
- Złota polska jesień posłubiła wreszcie,
- Lecz i w październiku nie brak jej uniesień.
- Październik chodzi po kraju, wygania ptaństwo z gaju.

Zebrały: Ania i Basia Szpok

Zasłużeni dla Jaworza

Diagnostyka ultrasonograficzna i jej znaczenie dla ludzkiego zdrowia

Ultrasonografia jest metodą obrazowania narządów organizmu człowieka za pomocą fal ultradźwiękowych. Ultrasonografia jest jedną z najnowocześniejszych i bardzo dynamicznie rozwijających się technik obrazowania w diagnostyce medycznej. Stała się jednym z podstawowych i powszechnie stosowanych badań w chorobach jamy brzusznej i narządów leżących powierzchownie: jak tarczycy, sutki, jądra itp. Znajduje również zastosowanie w badaniu serca – echocardiografia, dużych naczyń jak

również w ginekologii i położnictwie.

Badania ultradźwiękowe są nieinwazyjną metodą obrazowania i pozwalają na dokładną ocenę zmian morfologicznych narządów i tkanek. Ponadto są to badania najtańsze w stosunku do innych metod jak tomografia komputerowa czy rezonans magnetyczny. Poza tym badanie te zajmują stosunkowo mało czasu. To wszystko spowodowało, że w diagnostyce chorób wielu narządów należy je traktować jako badania rutynowe, od których należy rozpocząć postępowanie diagnostyczne.

Ten sposób postępowania pozwala na skrócenie czasu diagnostycznego, a tym samym umożliwia prawidłowe leczenie. Badania USG powinno się wykonywać w nagłych oraz przewlekłych bólach jamy brzusznej, a więc w chorobach trzustki, kamicy pęcherza żółciowego, w chorobach nerek, krwiomoczu, żółtacze, wyczuwalnych guzach jamy brzusznej, chorobach nowotworowych, podejrzeniach tętniaków aorty brzusznej, chorobach prostaty itp.

Również ultrasonografia jest cenną metodą badania w przypadku urazów jamy brzusznej i okolicy nerek.

Olbrzymią rolę spełniają zabiegi terapeutyczne pod kontrolą obrazu ultrasonograficznego, jak wszelkiego rodzaju biopsje cienkoigłowe, opróżnianie torbieli nerkowych, trzustkowych, torbieli tarczycy itp.

Od początku lat osiemdziesiątych obserwuje się coraz większe zainteresowanie ortopedów tą technologią badania. Zakres badań zaczyna obejmować mięśnie kończyn, okolicy stawów i ich aparat więzadłowy, ścięgna oraz odcinek lędźwiowy kręgosłupa.

W pediatrii ultrasonografię zastosowano do badania stawów biodrowych. Dostępność do badań USG jest coraz większa. Niemniej jednak istotnym jest aby lekarze wykonujący badania posiadali odpowiedni sprzęt i kwalifikacje. Bowiem często się zdarza, że badania wykonywane są przez niedoświadczonych lekarzy, nieposiadających certyfikatów jak również na aparatach starych, zużytych i wówczas ich wartość diagnostyczna jest praktycznie bezużyteczna a nawet szkodliwa.

Dlatego też powstało Polskie Towarzystwo Ultrasonograficzne, które organizuje zjazdy naukowe, szkolenia mające na celu zapoznanie zainteresowanych lekarzy tą dziedziną medycyny, z najnowocześniejszymi metodami badania oraz uzyskanie odpowiednich kwalifikacji. Śledząc postępy ultrasonografii jestem przekonany, że będzie się ona nadal wspaniale rozwijać, stwarzając wiele możliwości diagnostycznych, które z biegiem czasu weliminują inne metody inwazyjne i niebezpieczne dla organizmu człowieka.

Lek. med. Stefan Szymański
specjalista radiolog

Od redakcji – Lek. med. Stefan Szymański jest znanym bielskim specjalistą w dziedzinie radiologii i ultrasonografii. Przez wiele lat kierował Przychodnią Specjalistyczną przy ul. Komorowickiej. Obecnie pracuje w Poradni Specjalistycznej „Welux” i Poliklinice MSW przy ul. Krasieńskiego.

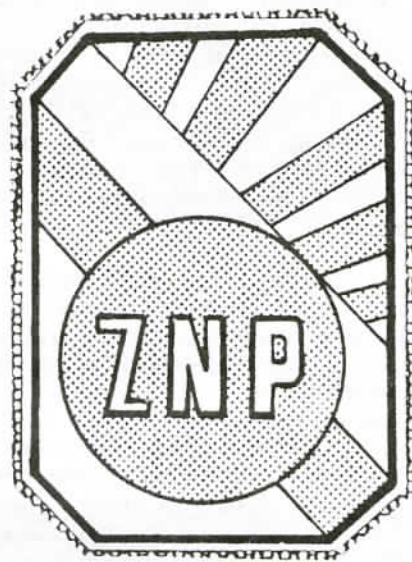
F.K.Sz.

Zaranie ZNP na Podbeskidziu

W 1995 roku Związek Nauczycielstwa Polskiego obchodzi 90 rocznicę swojego powstania. Utworzona w okresie rewolucji burżuazyjno-demokratycznej 1905–1906 roku nauczycielska organizacja zawodowa stanowiła istotny czynnik walki społeczeństwa polskiego o wyzwolenie narodowe spod zaborczego jarzma. Był też ZNP nieugiętym bojownikiem o rozwój powszechnej i bezpłatnej oświaty oraz kultury dla wszystkich dzieci i młodzieży, a także wychowania młodego pokolenia w duchu żarliwego patriotyzmu. Powołanie do życia ZNP powitał znany bielski pedagog i poeta Zygmunt Lubertowicz okolicznościowym wierszem pt. „Rok 1905”, w którym pisał – „I fala Związku rosła rwąca, by opleść Polskę aż do końca”.

Rozwój zawodowego ruchu nauczycielskiego na terenie Podbeskidzia swymi pierwocinami sięga czasów zaboru austriackiego w XIX stulecia. Mówiąc o przeszłości naszej organizacji musimy pamiętać, że ze względów gospodarczo-politycznych kształtowała się ona odmiennie w powiecie bielskim, gdzie nacisk germanizacyjny był szczególnie silny i zajadły. Problematykę tą podejmował inspektor szkolny Klemens Matusiak, wybitny działacz niepodległościowy, oświatowy i społeczny w swej pracy „Szkolnictwo polskie na terenie miasta i powiatu Bielsko...”, w której charakteryzował walkę żywiołu polskiego o zachowanie mowy ojczystej.

Już w okresie Wiosny Ludów – 5 lipca 1848 roku – zorganizowane zostało w Ustroniu Stowarzyszenie Nauczycieli szkół ewangelickich, które działało jedynie przez cztery lata. W 1863 roku w Cieszynie utworzono Towarzystwo Nauczycieli, lecz uległo ono wpływowi niemieckim i jego dalsza działalność nie miała wpływu na rozwój ruchu zawodowego. W roku 1889 w Ustroniu ponownie powstało Polskie Kółko Pedagogiczne, przekształcone kilka lat później w Polskie Towarzystwo Pedagogiczne, które

Nauczyciele związkowcy z Jaworza

Stoją od lewej – Paweł Klus, Jan Wowra, Paweł Kantor, Henryk Łuranc, Karol Kornas
Siedzą od lewej – Helena Faber, ks. J. Warzecha, Gabriela Kluka, Jerzy Kaszper, Hermina Wowra, ks. J. Lasota

obejmowało swą działalnością aż do roku 1925 cały Śląsk Cieszyński. Na terenie Żywiecczyny ruch nauczycielski rozwijał się z inicjatywy pedagogów będących działaczami chłopskimi. Występowali oni aktywnie na różnych forach w Wiedniu i Lwowie. Natomiast nauczycielstwo powiatu bielskiego i bialskiego prowadziło swe poczynania w ramach Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego utworzonego w Cieszynie w 1896 roku.

Zarówno Kółka, jak i Towarzystwa Pedagogiczne powstawały i działały w celu zachowania ciągłości kulturowej narodu polskiego i wychowania młodego pokolenia w duchu polskości. Na dalszym planie znajdowały się problemy bytowe nauczycieli. Na ziemiach polskich zaboru pruskiego i austriackiego trwała ostra walka z zakusami germanizacyjnymi, zaś w Kongresówce z tendencjami rusyfikacyjnymi. W dobie wydarzeń rewolucyjnych robotnicy i chłopcy organizowali manifestacje polityczne, domagali się autonomii, języka polskiego w szkołach, urzędach i sądach. Masowo powstawały związki robotnicze i chłopskie. Nauczyciele nie pozostali w tyle. Na swym październikowym zjeździe roku 1905 zwołanym w Pilańszowice powołali do życia Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Ludowych. Te wydarzenia uważane są za początek zrzeszenia się nauczycieli w związek zawodowy, który podejmuje, jako ogólnonarodowa organizacja, twarde boje o polskość całej oświaty. Głośne stały się znamienite słowa Stefani Sempołowskiej – „Kto walczy – ten zwycięża – jutro do walczących należy”.

Lata 1905–1918 to okres intensywnej pracy związkowej nauczycieli, a jednocześnie wzmocnionych restrykcji władz zaborczych wobec nich. Delegaci organizacji nauczycielskich z naszego terenu uczestniczyli w Zjeździe delegatów 28 grudnia 1905 roku w Krakowie. Powstaje Krajowy Związek Nauczycielstwa Ludowego, który organizuje „Ogniska” i ognia związkowe w Żywieckim, od Zwardonia począwszy, poprzez Gilowice aż po Jaleśnię. W tymże pamiętnym 1905 roku w powiecie wadowickim zorganizowano „Ogniska” w Wadowicach, Kalwarii Zebrzydowskiej, Zatorze, Andrychowie i Tarnawie. W następnym roku w Suchej Beskidzkiej powstały pierwsze komórki Związku Nauczycielstwa „Ognio”, obejmujące swym zasięgiem: Stryżawę, Kocoń, Kurów, Las i Lachowice. Rok później, w oparciu o Seminarium Nauczycielskie TSL, tworzy się „Ognisko” w Białej Krakowskiej. Natomiast w Bielsku istniało Polskie Towarzystwo Pedagogiczne o tendencjach nacjonalistycznych. Działalność związkowców w tym okresie zmierza w kierunku jedności i solidarności zawodowej, czego wyrazem był demonstracyjny wiec nauczycieli galicyjskich 7 lutego 1907 roku we Lwowie, w którym brali udział przedstawiciele Podbeskidzia.

W trakcie I wojny światowej działania „Ognisk” ulegały znacznemu ograniczeniu. Na pierwszy plan wysunęły się problemy bytowe nauczycieli oraz ich rodzin. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku w części czeskiego Śląska Cieszyńskiego powstała odrębna organizacja – Towarzystwo Nauczycieli Polskich w Czechach. Dalsze poczynania związkowców zmierzały w dobie powojennej do zorganizowania Kongresu Pedagogicznego. W kwietniu 1919 roku odbył się zjazd delegatów organizacji i stowarzyszeń nauczycielskich, który przeszedł do historii jako „Sejm Nauczycielski”. Zjazd określił politykę oświatową Polski, jej strukturę i pragmatykę nauczycielską.

W odniesieniu do powiatu bielskiego działacz i prezes ZNP Stanisław Kornas napisał w okolicznościowym wydawnictwie „Z historii Związku Nauczycielstwa Polskiego w Bielsku-Białej 1905-1985”:

„Polscy nauczyciele powiatu bielskiego, gdzie prawie że szkół polskich nie było, należeli do Towarzystwa Pedagogicznego powstałego w Cieszynie w 1896 roku. Towarzystwo Pedagogiczne powstało w Bielsku dopiero w 1921 roku. Po połączeniu Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego ze Związkiem Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych w marcu 1924 roku w Cieszynie powstało ognisko Związek Polskich Nauczycieli Szkół Powszechnych w Bielsku, a następnie w Czechowicach i Strumie-

niu. Zarządy tych trzech ognisk utworzyły 20.IV.1925 roku Oddział Powiatowy Związku Polskich Nauczycieli Szkół Powszechnych. Jego prezesem został Jerzy Kaszper z Jaworza...”.

Stanisław Kornas podaje, że 6 lipca 1930 roku nastąpiło połączenie powyższego Związku z Zawodowym Związkiem Nauczycieli Szkół Średnich i utworzenie Związku Nauczycielstwa Polskiego, zrzeszającego pedagogów wszystkich typów szkół. Czynniki, które zadecydowały o fuzji, były postulaty jednolitości szkolnictwa i demokretycznej reformy szkolnej. W 1939 roku w ramach bielskiego Zarządu Powiatowego ZNP prowadziły działalność ogniska w Bielsku, Czechowicach, Strumieniu i Jaworzcu, a prezesami dwóch z nich byli dobrze znani jaworzańscy pedagodzy – Jerzy Kaszper i Franciszek Obrzut.

Droga działalności nauczycielskiego ruchu zawodowego w latach 1918–1939 nie była łatwa. W swym opracowaniu przeznaczonym do publikacji z okazji 90-lecia utworzenia ZNP w październiku 1995 roku, prezes Zarządu Okręgu ZNP w Bielsku-Białej mgr **Janina Jura**, pisze w związku z tym.

„Okres międzywojenny przyniósł wzmocnienie szeregów związkowych, lecz równocześnie naciski rządu na władze związkowe. Ekipy rządzące naruszały procesy demokratyzacji oświaty. Ograniczenia budżetowe na oświatę, reforma „Jędrzejewiczowska” wywołały ostry protest nauczycieli i związkowców, co w efekcie doprowadziło do zawieszenia przez rząd w 1936 roku działalności Związku. Jednak ognia związkowe nie zaprzestały działalności. Organizowały pomoc dla bezrobotnych nauczycieli z własnych składek, występowały w obronie praw nauczycielskich. W tym też czasie ze składek osobistych i związkowych zakupiono parcele pod budowę domów nauczycielskich i sanatoriów, np. w Cieszynie, Wiśle, Bielsku, Żywcu i in., a na terenie kraju wybudowano gmach Zarządu Głównego w Warszawie, sanatorium w Zakopanem itd.

W latach II Rzeczypospolitej szkoła polska, nauczyciele, a w tym Związek Nauczycielstwa Polskiego były czynnikiem integrującym społeczeństwo w jeden organizm państwowy...”.

Druga wojna światowa i bestialska okupacja hitlerowska otworzyły tragiczny rozdział Polski i Związku, którego działalność przechodzi do podziemia. Nauczyciele walczą poprzez Tajną Organizację Nauczycielską, zapelniają niemieckie więzienia i obozy koncentracyjne, giną śmiercią męczeńską, jak np. wspomniany powyżej Jerzy Kaszper w KL Dachau w 1940 roku...

W niniejszym szkicu historycznym, związanym z jubileuszem ZNP, chodziło jedynie o przypomnienie wielkiej rzeszy nauczycieli i wychowawców regionu bielskiego, powstania i początków działalności, a więc zarania, ich organizacji związkowej. Jako się rzekło wyżej straszliwy okres hitlerowskich „nierządów” okupacyjnych, a następnie doba Polski Ludowej i wreszcie czasy najnowsze w odrodzonej Ojczyźnie po 1989 roku, stanowią odrębne rozdziały wielkiej i ważnej „Księgi Związku Nauczycielstwa Polskiego”, godne ze wszech miar odrębnego potraktowania publicystycznego przy innych okazjach, nawet nie jubileuszowych.

Zofia i Franciszek K. Szpok

Przypisy:

- 1) Janina Jura – „Rys historyczny ZNP na Podbeskidziu 1905–1995”;
- 2) Stanisław Kornas – „Z historii Związku Nauczycielstwa Polskiego w Bielsku-Białej 1905–1985”;
- 3) Jan Krzyszczyński – „Nauczyciele Szkoły Powszechnej w Jaworzcu Dolnym w okresie Drugiej Rzeczypospolitej” (w tym opracowaniu znajdują się minibiografie pedagogów ze starej fotografii);
- 4) Klemens Matusiak – „Szkolnictwo polskie na terenie miasta i powiatu Bielsko...”.

CZASÓWKA NA SZCZYT

JAWORZE. Prawie 4100 metrów niezwykle wymagającej i trudnej technicznie trasy mieli do pokonania uczestnicy I Wyścigu Rowerów Górskich na Błatnią. Zorganizowana 23 września przez Urząd Gminy w Jaworzu i Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji impreza zgromadziła na starcie ponad 30 zawodników, którzy postanowili stanąć do walki z niemal 600 metrowym przewyższeniem.

W sobotnie przedpołudnie na parkingu pod Błatnią czyniono gorączkowe przygotowania, służące w pełni profesjonalnemu przeprowadzeniu wyścigu. Dla startujących ustawiono specjalną przyczepę z pomostem, na trasę rozeszli się sędziowie, ustawiono punkty pomiaru czasu, rozwieszono reklamy, a gotowy do pracy punkt przyjmowania zapisów czekał na chętnych, którzy sukcesywnie pojawiali się u stóp góry. Po wylosowaniu numerów startowych rowerzyści kolejno w dwuminutowych odstępach wyruszali na trasę. Już pierwszy stromy podjazd zmusił niektórych śmiałościów do zejścia z roweru, a na drodze do mety równie ciężkich odcinków było znacznie więcej. Byli i tacy, którzy pokazali, że cała sztuka polega na tym, aby mocniej naciskać na pedały i w budzącym respekt tempie „połykali” kolejne metry trasy. Najlepszą kondycją wykazał się Michał Głupczyk, który pod schroniskiem na Błatniej pojawił się już po 24 minutach i 20 sekundach i tym samym zdobył w wyścigu I lokatę. Walka na trasie była tak zacięta, że między zawodnikami ubiegającymi się o miano najlepszego jaworzańskiego „górala” na mecie zanotowano tylko jednosekundową różnicę czasu. Wśród startujących znalazła się także jedna „rowerowa amazonka”. Iwona Kuniasz, wicemistrzyni Polski w swojej kategorii, z czasem 30 min. 13 sek. zdeklasowała sporą część męskiego grona i pokazała wszystkim niedowiarkom, że kobiety również potrafią jeździć na rowerach nieco nowocześniejszych od popularnego składaka. Niezła pogoda i sprawna organizacja sprawiły, że większość zawodników zapowiedziała już swój udział w następnej edycji imprezy.

Korzystając z okazji pragnę w imieniu organizatorów złożyć gorące podziękowania Pani dr. Annie Pałdyńskiej-Boreckiej, która w czasie wyścigu dbała o stan zdrowia wszystkich zawodników i Panu Tadeuszowi Mynarskiemu, który terenowym samochodem wywiózł członków biura zawodów pod budynek schroniska, oraz wszystkim tym, którzy pomogli w organizacji zawodów. Jako, że niewiele Jaworzan obserwowało wyścig, obok zamieszczamy skromny fotoreportarz z trasy „czasówki”.

A oto wyniki I Wyścigu Rowerów Górskich na Błatnią 23.09.1995 r.

Mężczyźni – klasyfikacja generalna

1. Głupczyk Michał	24.20
2. Czyż Michał	25.36
3. Sucheta Marcin	26.08

Kobiety – klasyfikacja generalna

1. Kuniasz Iwona	30.13
------------------	-------

Najmłodszy uczestnik: Pluta Łukasz (13 lat) 32.20

grupa wiekowa 15-18 (1980-1977)

1. Czyż Michał	25.36
2. Sucheta Marcin	26.08
3. Jarek Wojciech	28.00

grupa wiekowa 19-35 lat (1976-1960)

1. Głupczyk Michał	24.20
2. Kudła Mariusz	29.10
3. Hołowka Bartosz	29.42

grupa wiekowa 36-45 lat (1959-1950)

1. Lewandowski Janusz	27.30
2. Mika Edward	35.16
3. Kaczmarek Janusz	43.00

grupa wiekowa 46 lat i więcej ((949-...))

1. Urbaczka Jerzy	31.56
2. Kwaśny Tadeusz	34.32
3. Nadolny Antoni	36.08

Sponsorzy imprezy:

Bank Spółdzielczy w Jasienicy
S.P.U.M. BIELMOT Bielsko-Biała
EUROROWER Sp. z o.o. Żywiec
Fabryka Artykułów Domowych Niewiadów Sp. z o.o.
Trybuna Śląska
GOKIR w Jaworzu
Echo Jaworza
Hurtownia Mięsa Bielsko-Biała Państwo Piłśniak
Sklep Art. Spożywcze M. Strzelczyk
Tadeusz Mynarski
dr Anna Pałdyńska-Borecka

Tekst i zdjęcia Tadeusz Zender

GMINNY OŚRODEK KULTURY I REKREACJI W JAWORZU

mający swoją siedzibę przy ul. Cieszyńskiej 363
(budynek byłego przedszkola nr 3)

OGŁASZA ZAPISY:

• do Klubu Tańca Towarzyskiego „Step”

Zajęcia odbywają się we wtorki i piątki o godzinie 16³⁰
Miesięczna opłata wynosi 15,-

• kurs rytmiki dla dzieci w wieku 3-10 lat

Zajęcia odbywają się w poniedziałki i w środy o godzinie 17⁰⁰
Miesięczna opłata wynosi 30,-

Zapisy przyjmowane są w godz. 8⁰⁰-15⁰⁰ w budynku ośrodka,
bądź telefonicznie pod numerem 172-534.

Serdecznie zapraszamy wszystkich chętnych.

UWAGA! NADCHODZĄ PSY

I MIĘDZYNARODOWE WYŚCIGI PSICH ZAPRZĘGÓW

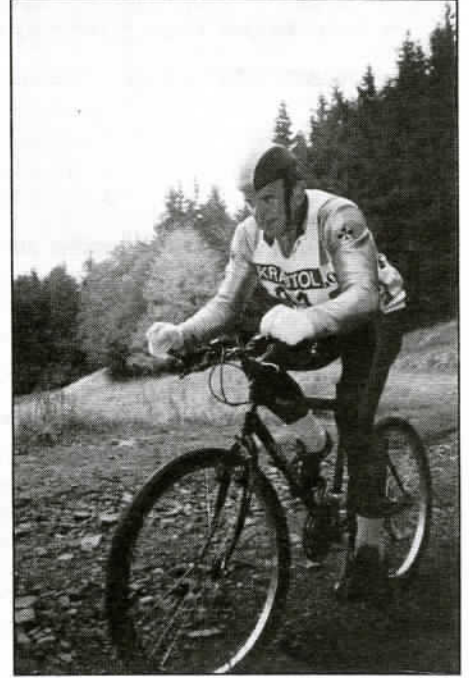

Szczególnie miło mi donieść, że w dniach 16-17 grudnia bieżącego roku na terenie Jaworza odbędą się I Międzynarodowe Wyścigi Psich Zaprzęgów. Organizatorami tej sensacyjnie zapowiadającej się imprezy są: Związek Kynologiczny w Polsce, Oddział Bielsko-Biała, Sekcja Psów Zaprzęgowych „Jurta”, Urząd Gminy oraz Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Jaworzu. Wyścigom patronują: Trybuna Śląska, Radio Bielsko, Radio Delta, TVP Warszawa, Telewizja Regionalna Katowice i Polskie Radio Pr. I.

I CZASÓWKA NA BŁATNIA 917 m.

ZDJĘCIA: TADEUSZ ZENDER

Podziękujemy organizatorom, czyli Urzędowi Gminy i Gminnemu Ośrodkowi Kultury i Rekreacji w Jaworzu, sędziom, sponsorom i wszystkim sympatykom aktywnego wypoczynku, że dają dzieciom możliwość zdrowego spędzenia wolnego czasu.

A oto wyniki w poszczególnych kategoriach wiekowych w Dożynkowym Biegu Przelajowym – Jaworze '95:

Grupa I rocznik 1991 i młodsi – dystans 100 m

Chłopcy:	Dziewczyny:
1. Karol Krulak	1. Barbara Smolarz
2. Michał Pierściecki	2. Anna Krzemińska
3. Marcin Sołtysik	3. Daria Marona

Grupa II rocznik 1989–1990 dystans 200 m

Chłopcy:	Dziewczyny:
1. Rafał Szttygiel	1. Mariola Ptak
2. Michał Zoń	2. Małgorzata Hubert
3. Wojciech Malinowski	3. Anna Kuś

Grupa III rocznik 1988–1987 dystans 300 m

Chłopcy:	Dziewczyny:
1. Marek Przybyła	1. Iwona Jamróz
2. Marcin Miedziak	2. Dorota Szimke
3. Mirosław Szameta	3. Julia Borecka

Grupa IV rocznik 1986–1985 dystans 500 m

Chłopcy:	Dziewczyny:
1. Łukasz Dziendziel	1. Agata Greń
2. Damian Musiał	2. Anna Strączyńska
3. Mateusz Kleszcz	3. Ewa Sala

Grupa V rocznik 1984–1983 dystans 800 m

Chłopcy:	Dziewczyny:
1. Damian Zdolski	1. Anna Kielbus
2. Łukasz Kukła	2. Angelika Krupa
3. Michał Jaroszewski	3. Magda Strzelczak

Grupa VI rocznik 1982–1981 dystans 1100 m

Chłopcy:	Dziewczyny:
1. Jarosław Gniewek	1. Katarzyna Gębala
2. Dawid Jaroszewski	2. Lucyna Machalica
3. Jakub Gajda	3. Hoanna Reszytko

Grupa VII rocznik 1980 i starsi-tzw. bieg „opecn.” dystans 2500 m

Chłopcy:	Dziewczyny:
1. Marcin Putek	1. Beata Kasińska
2. Łukasz Witek	2. Honorata Noga
3. Mariusz Rudnicki	

Biegi ukończyło 225 zawodników. Wszyscy zwycięzcy otrzymali puchary z ciemnego szkła oraz pamiątkowe dyplomy.

Po sportowej rywalizacji jaworzański amfiteatr wcale nie opustoszał, lecz rozbrzmiewał dźwiękami muzyki disco i nie tylko do późnego wieczora. Wpierw oglądaliśmy młodych wykonawców w tzw. mini liście przebojów. Ten telewizyjny pomysł przyjął się na dobre, gdyż sporo dzieci z jaworzańskich szkół, prezentowało przeboje swoich idoli. Świetnie dobre stroje i ruch sceniczny pokazał, że wykonawcy doskonale orientują się w stylistyce prezentowanych przez siebie piosenek. Najlepiej pokazały się dziewczęta, prezentujące utwory wykonywane przez: Korę, Kasię Kowalską, Anitę Lipnicką, Kaly Minouge. Z zespołów mogliśmy zobaczyć całkiem udaną „podróbkę” grupy Modo. Oczywiście nie obyło się bez „króla” dyskotek tegorocznego lata – Skatmana.

Pomimo chłodnej aury mini lista przebojów rozruszała przybyłe do amfiteatru osoby. Potem już do późnych godzin wieczornych obowiązywał już styl „open”, czyli każdy ruszał się jak potrafił. Szkoda tylko, że pogoda rządzi się swoimi prawami, gdyż mogło być ciepłej i słonecznej. Może za rok będzie lepiej.

I Turniej Siatkówki – tylko dla amatorów

Kolejny dzień Jaworzańskiego Września zaczął się znów na sportowo. Ten nowy pomysł rozegrania turnieju piłki siatkowej zainicjował **Jan Kliś**. W przeddzień rozgrywek pan Janek był lekko zakłopotany, gdyż do walki o główne nagrody zgłosiło się aż 9 drużyn. Mogło braknąć czasu np. na rozegranie meczów finałowych.

Jednak w sobotę 9.IX br. na boisku Młodzieżowym Ośrodka Wychowawczego o godz. 11⁰⁰, czyli w terminie rozpoczęcia zawodów stawilo się 5 drużyn: Buczkowice, „Piotrusie” z Jaworza, „Sieraków” z Jaworza i dwie drużyny z MOW – wychowawcy i wychowankowie. Główny sędzia p. Zbigniew Putek wraz z kaptanami przeprowadził losowanie. Drużyna wychowawców z MOW wyciągnęła wolny los, natomiast „Piotrusie” z Jaworza mieli grać z Buczkowicami, a „Sieraków” z Jaworza z wychowankami z MOW. Pomimo, iż boisko było dobrze przygotowane, to jednak padający od czasu do czasu drobny deszcz, powodował, że asfaltowa nawierzchnia boiska była śliska. Pierwszy mecz pomiędzy „Piotrusiami” z Jaworza, a Buczkowicami dostarczył sporo emocji. Ubrani w żółte koszulki, czyli „Piotrusie” wydawali się być drużyną solidniejszą, ale pierwszego seta przegrali. Mocno skoncentrowani przystąpili do drugiej partii. W drugiej odsłonie zobaczyliśmy już całkiem innych „Piotrusiów”. Zagrali agresywnie wysokim blokiem, mocniej zaczęli zbijać i tym samym doprowadzili do remisu. Trzeci set miał zadecydować o zwycięstwie, gdyż wszystkie mecze były rozgrywane do dwóch wygranych setów. „Piotrusie” jeszcze bardziej podkręcili tempo w trzeciej partii i wygrali całe spotkanie 2:1. Drużyna z Buczkowic odpadła. Następnie na placu gry pojawiły się drużyny: „Sieraków” z Jaworza i wychowanków z MOW. Mecz ten nie miał takiej dramaturgii jak poprzedni. Obie drużyny były mocno stremowane i w zasadzie cały mecz odbywał się „na stojąco”. Oba sety wygrała drużyna „Sieraków” z Jaworza więc wychowankowie MOW odpadli z dalszej części turnieju. Porażkę wychowanków MOW nadrobili wychowawcy MOW, którzy wygrali z „Sierakowem” oba sety. Mecz jednak nie miał jednostronnego przebiegu. Momentami „Sierakowianie” stawiali zaciekle opór, doświadczonej drużynie wychowawców, próbując skutecznie zbijać lub chytrze mijać blok. Rytyna wzięła górę. Rozgrywce tej bacznie przyglądali się zawodnicy z drużyny „Piotrusiów”, ponieważ zwycięzca tego pojedynku miał grać z nimi. Kolejny mecz dostarczył również sporo emocji. „Piotrusie” jednak od początku zagrali agresywnie i pokonali już trochę zmęczonych wychowawców MOW. W tym momencie został już do rozegrania tylko jeden mecz pomiędzy dwoma drużynami z Jaworza „Piotrusiami” i „Sierakowianami”. Można powiedzieć, że spotkanie to miało przyjacielski charakter. „Piotrusie” spokojnie grali „swoje”, a „Sierakowianie” starali się porzebić przez wysoki blok lub w jakiś skuteczny sposób go omijać. Wysiłki były jednak daremne. „Piotrusie” wygrali oba sety, a zarazem cały turniej. Widać było, że są drużyną zgraną i jak na amatorów prezentują całkiem przyzwoite rzemiosło siatkarskie. Tak więc wyniki całego turnieju piłki siatkowej były następujące:

- I miejsce – „Piotrusie” z Jaworza
- II miejsce – wychowawcy z MOW w Jaworzu
- III miejsce – „Sieraków” z Jaworza

Wszystkie drużyny otrzymały pamiątkowe puchary i dyplomy. Z dziennikarskiego obowiązku nadmienić należy, że drużyna zwycięzka wystąpiła w następującym składzie: Iwona Kloda – kapitan, Piotr Tyrna, Wiesław Gadocha, Jan Wienczek, Tadeusz Gruszczyk, Stanisław Ciućka, Waldemar Kukła.

Organizatorzy i zawodnicy mają nadzieję, że pomysł ten będzie kontynuowany przy okazji kolejnych Jaworzańskich Wrześni.

Polskie Towarzystwo Ewangelickie oddział w Jaworzu

Informuje wszystkich, którzy odwiedzać będą w dniu 1 listopada br. cmentarz ewangelicki w Jaworzu, że wzorem lat ubiegłych, w tym dniu, jego członkowie przeprowadzą kwestię pieniężną na rzecz odnowy kolejnego grobu. Poprzednie kwesty pozwoliły odrestaurować grób dr Zygmunta Czopa, obecna ma być poświęcona odnowieniu grobowca rodziny Cichych.

Jan Cichy osiedlił się w Jaworzu w 1835 r. Był nauczycielem, a potem kierownikiem ewangelickiej szkoły. Był sekretarzem i członkiem Rady Gminy. Dał się poznać jako wielki społecznik. Jego sylwetkę przybliżyliśmy w zamieszczonym życiorysie „Jan Cichy...”

W trosce o pamięć ludzi zasłużonych dla Jaworza, prosimy pamiętać o sygnalizowanej kwestii, a za hojność serc i dłoni już dziękujemy.

Roman Rucki

List do redakcji

Klundert, 10 sierpnia 1995

Drodzy Przyjacieli z Jaworza!

Przypuszczalnie pamiętacie jeszcze, że przed rokiem, w październiku gościło w Jaworzu pewne grono osób z Klundert (chór oraz zainteresowani).

Wówczas odwiedziliśmy Ośrodek Beskidzki Sanatorium Dziecięcego w Jaworzu, przekazując jednocześnie w imieniu Kościoła Reformowanego w Klundert lekarstwa dla tegoż sanatorium.

Po naszym powrocie do Holandii, niektórzy z pośród nas założyli w styczniu b.r. grupę roboczą pod nazwą „Beskidzkie Sanatorium Dziecięce” Jaworze – Polska (Kindersanatorium – Beskidzki).

Nasza grupa ma na celu zebranie pieniędzy na kupno BRONCHOFIBEROSCOPI. Dr Hostyński z Sanatorium Dziecięcego bardzo pilnie potrzebuje taki instrument. W Holandii kosztuje taki instrument około 25.000,- Fl.

Dotychczas z różnych przedsięwzięć, z Kościoła Reformowanego oraz za pośrednictwem akcji zbiorkowej zgromadziliśmy 12.000 Fl.

Możemy już powiedzieć, że jesteśmy na dobrej drodze. Dnia 23 września b.r. mamy w Klundert dzień młodzieży (np. biegi, dawne gry holenderskie). Żywimy nadzieję z tej okazji zebrać nieco pieniędzy.

Będziemy Was o tym informować na bieżąco.

W Jaworzu naszą osobą kontaktu jest pastor Janik, dzięki uprzejmości którego list ten został przełożony na język polski.

Z przyjacielskim pozdrowieniem

Kees van der Wel

(przewodniczący grupy roboczej
„Beskidzki” – Klundert)

PODZIĘKOWANIE

Urząd Gminy w Jaworzu składa podziękowanie na ręce Dyrekcji Szkoły Podstawowej nr 1 z Jaworza Dolnego i Szkoły Podstawowej nr 3 z Jaworza Średniego oraz MOW z Jaworza Dolnego za włączenie się w ogólnokrajową kampanię pod hasłem „Sprzątanie świata – Polska 95 r.”. Dzięki aktywnej postawie młodzieży został częściowo uprzątnięty teren naszej gminy.

Posprzątno min: „Goruszkę” oraz teren do niej przylegający, wschodnią część parku z terenem amfiteatru, okolice „Czerwonego Dworu” oraz szlak turystyczny Jaworze Górne – Białnia.

Serdecznie dziękujemy.

Konkurs już za nami...

Komisja Rolnictwa i Ochrony Środowiska w bieżącym roku przeprowadziła pierwszą edycję konkursu o miano „Najestetyczniejszego obejścia gospodarskiego”.

Konkursem objęto siedemdziesiąt gospodarstw rolnych na terenie Gminy Jaworze.

Po wstępnej analizie i wizji w terenie powyższą ilość gospodarstw rolnych zweryfikowano do 50% – trzydziestu pięciu gospodarstw rolnych.

Dużym uchybieniem w przeprowadzonym konkursie były odmowy wydania zgody przez gospodarzy na ocenę ich rolnej nieruchomości, co uniemożliwiło formalne ich zakwalifikowanie w ramach przeprowadzonego konkursu.

W wyniku częstego napotykania na w/w postawy komisja konkursowa postanowiła w bieżącym roku przyznać tylko jedną nagrodę – pierwszą.

Gospodarstwo, które wyszło zwycięsko z rywalizacji z pozostałymi posesjami rolnymi należy do Państwa Emilii i Karola Mrowców i jest położone przy ul. Groszkowej. W/w Państwo za prowadzone przez siebie gospodarstwo otrzymali 59 punktów na 60 możliwych.

Przeprowadzony konkurs wykazywał ponad to, iż rolnictwo na terenie Gminy Jaworze istnieje oraz przy intensywnej, specjalistycznej produkcji może być dochodowe. Kończąc, dziękujemy wszystkim, którzy zgodzili się wziąć udział w konkursie za zrozumienie i akceptację przyjętego przez Komisję Rolnictwa w marcu br. zadania (organizacji w/w konkursu).

Dziękujemy również za cenne wskazówki, które pozwolą zintensyfikować pracę Komisji Rolnictwa przy Radzie Gminy w Jaworzu.

Zapraszamy już dziś wszystkich rolników do drugiej edycji konkursu o miano „Najestetyczniejszego obejścia gospodarskiego na terenie Gminy Jaworze”.

Komisja konkursowa

Krzysztof Czader

Józef Wąsowicz

Andrzej Pilch

Drzeworyt: Jan Walach

JAWORZAŃSKI WRZESIEŃ '95

KWK Wieczerek i Banku Śląskiego, w którego imieniu przybył Prezes Andrzej Walkiewicz. Po ceremonii wystąpił ze wspaniałym programem Regionalny Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Jaworze” i Orkiestra Dęta OSP Rafinerii Czechowice-Dziedzice. Popis swoich umiejętności dały też dzieci z Zespołu Tańca Towarzyskiego „Step”. Gwiazdą wieczoru była występująca już drugi raz w Jaworzu Mona Lisa, a resztę zabawy umilała czeska dechówka. Zabawa na parkiecie zakończyła się w późnych godzinach nocnych.

Za rok czekają nas dożynki wojewódzkie, mamy więc nadzieję, że program będzie większą atrakcją i ściąganie do Jaworza jeszcze więcej publiczności. Do zobaczenia za rok.

*Tekst: Tadeusz Zender
Zdjęcia: Jadwiga Roik*

Wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do zorganizowania IX Jaworzańskiego Września '95, a w szczególności gospodarzom dorzynek Państwu Ewie i Krzysztofowi Czadrom oraz Chórowi Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Jaworzu za piękny program dożynkowy składam serdeczne podziękowania.

Liczę, że grono współorganizatorów w roku przyszłym będzie przynajmniej tak samo liczne i zdyscyplinowane, co umożliwi nam sprawne zorganizowanie X już festynu, a w jego trakcie Dożynek Wojewódzkich.

**Przewodniczący Komitetu
Organizacyjnego
Czesław Wierzbicki**

Podziękowanie

Komisja Rolnictwa i Ochrony Środowiska przy Radzie Gminy w Jaworzu składa podziękowanie wszystkim uczestnikom tegorocznego korowodu dożynkowego. Szczególnie dziękujemy panu: Janowi Reisowi, Kazimierzowi Bieńkowi, Stanisławowi Tomali, Pawłowi Stekli, Janowi Stroce i Karolowi Mrowcowi, którzy swoją pracą oraz zaangażowaniem umożliwili zorganizowanie tegorocznego korowodu dożynkowego.

Słowa uznania kierujemy również do pracowników UG w Jaworzu szczególnie dziękując p. Janowi Klisiowi za aktywne włączenie się w przygotowanie tegorocznego korowodu.

Dziękujemy również serdecznie Państwu Ewie i Krzysztofowi Czadrom za przyjęcie i wzorowe wywiązanie się z obowiązków „Gospodarzy.. tegorocznych dożynek.

Z upoważnienia KRiOŚ
mgr Andrzej Pilch

W imieniu organizatorów Jaworzańskiego Września '95 oraz własnym pragnę bardzo gorąco podziękować wszystkim firmom i osobom prywatnym, które pozytywnie odpowiedziały na naszą prośbę i zdecydowały się wesprzeć nas w przygotowaniu imprezy bądź w formie finansowej bądź w formie nagród rzeczowych.

Wasza pomoc miała kolosalne znaczenia dla końcowego powodzenia festynu, a ufundowane przez Was nagrody sprawiły radość wielu uczestnikom wrześniowej zabawy.

Serdecznie dziękuję również wszystkim tym, którzy swoimi staraniami i pracą sprawili, że trzydniowy festyn przebiegł bez przeszkód, i uzyskał bogatszą oprawę.

Tadeusz Zender

LISTA SPONSORÓW

**Sponsorzy główni
„Jaworzańskiego września 1995”:**

**BANK ŚLĄSKI
KWK „WIECZOREK”**

SPONSORZY NAGRÓD:

HURTOWNIA ARTYKULÓW PRZEMYSŁOWYCH „ALICJA”
FIRMA HANDLOWA MAŁGORZATA I PIOTR KRUTAK
KOMITET ORGANIZACYJNY
BIURO TURYSTYCZNE „METEOR”
PTU IN TOUR „BESKIDY”

FABRYKA MEBLI GIĘTYCH „JAFAMAG”
FIRMA „HUSGVARNA”
P.P.U.H. „VOIGT”
BIURO PODRÓŻY „WIMAR”
SKLEP „ROLMET” JASZENICA
FIRMA „BOMIR” BIELSKO-BIAŁA
SKLEP HALINA GRYGIERCZYK JAWORZE
P.H.U. „ALDER” BIELSKO-BIAŁA
PAŃSTWO WIŚNIEWSCY SKLEP MEBLOWY I&K JAWORZE
Z.S.P. NIEWIADÓW S.A.
FABRYKA PIL I NARZĘDZI „WAPIENICA”
RSP „ZWYCIĘSTWO” JASZENICA
UNION-VIS BIELSKO-BIAŁA
STOISKO SPOŻYWCZE, SKLEP „KŁOS” JAWORZE
STOISKO PRZEMYSŁOWE, SKLEP „KŁOS” JAWORZE
STOISKO ODZIEŻOWE, SKLEP „KŁOS” JAWORZE
P.P.H. „MEGA” S.C. BIELSKO-BIAŁA
PAN JERZY BABIACZEK JAWORZE
PROCTER & GAMBLE WARSZAWA
PAŃSTWO KUBICOWIE JAWORZE DOLNE
TECHNIKA CYFROWA 3X BIELSKO-BIAŁA
SZKÓLKA KRZEWÓW OZDOBNYCH BIELSKO-BIAŁA
PRZEDSIĘBIORSTWO „PROSPER-SUED” BIELSKO-BIAŁA
„HOT-POL” BIELSKO-BIAŁA
„WELDORO” BIELSKO-BIAŁA
GMINNY OŚRODEK KULTURY I REKREACJI W JAWORZU
„POLMOS” BIELSKO-BIAŁA
„BROWAR CIESZYN”
„EUROPARTS” BIELSKO-BIAŁA
PAN ADAM HESS JAWORZE
BIURO HANDLOWE „CHEMPOL”
URZĄD GMINY JAWORZE
PAN ZYGMUNT GWÓDZ JAWORZE
PANI ANNA BRUDNY, CIESZYN
SKLEP ZYGMUNT PODKÓWKA JAWORZE
PAN EMIL DAWID JAWORZE
HURTOWNIA „PLUS” JAWORZE
PAN MARIAN NIKOLARZ JASZENICA
SKLEP „MARIA” JAWORZE
PANIA ANNA SIKORA JAWORZE
PAN IRENEUSZ SIKORA JAWORZE
SKLEP „BLASZAK” – STOISKO ODZIEŻOWE JAWORZE
SKLEP „BLASZAK” – STOISKO SPOŻYWCZE JAWORZE
ZAKŁAD HANDLOWO-USŁUGOWY „GABI” JAWORZE
PANI OLGA MACHALICA JAWORZE
KWIACIARNIA HALINA KEMPA BIELSKO-BIAŁA
APTEKA JAWORZE
PAN ANDRZEJ SUCHY JAWORZE
PAN KRZYSZTOF GOLICZ SKLEP „KRZYSZTOF” JAWORZE
PAŃSTWO GRAZYNA I JACEK GUZIUR
KWIACIARNIA LESZEK KORTA JAWORZE
PAN FRANCISZEK STRZELEC
GS JASZENICA
PAŃSTWO OLGA I TADEUSZ PRUSAK
PAN ANDRZEJ KARCH
PAN JAN REIS
PANI SZRAMEK-URBANIAK JAWORZE
„ELAND” K. SZRAMEK JAWORZE
FIRMA „PROZMIN” JAWORZE
PAN EDWARD LUKOSZ JAWORZE. CHYBIE
DIMOGRAF BIELSKO-BIAŁA
RADIO „DELTA” BIELSKO-BIAŁA
RADIO „BIELSKO”
HOTEL „JAWOR” JAWORZE
TRYBUNA ŚLĄSKA, ODDZIAŁ BIELSKO-BIAŁA
POLTOS BIELSKO-BIAŁA

Redaguje Kolegium w składzie: Piotr Bożek, Franciszek Karol Szpok, Tadeusz Zender, kolportaż – Barbara Karosek
Adres redakcji: Urząd Gminy w Jaworzu, ul. Zdrojowa 82,
43-384 Jaworze Dolne, tel. 172-195; lub 172-813
fax.: 172-871; telex: 35-405

Skład i druk: Times Bielsko-Biała, ul. Krakusa 17 tel 183-287
Poprzednie numery „Echa Jaworza” można zakupić w redakcji.
Redakcja nie zwraca nadsyłanych tekstów oraz
zastępuje sobie prawo skracania i opracowania redakcyjnego.

ODEZWA DO MIESZKAŃCÓW

SZANOWNI PAŃSTWO!

Po raz drugi od chwili ponownego usamodzielnienia się Jaworza jako niezależnej, wydzielonej administracyjnie gminy, Rada Gminy podjęła decyzję wyrażoną uchwałą w sprawie przeprowadzenia **referendum** w sprawie samoopodatkowania się mieszkańców na rzecz wywozu odpadów stałych oraz wsparcia finansowego w realizacji inwestycji gminnej p.n. „Kanalizacja sanitarna dla gminy Jaworze”.

Poprzednie referendum w tych samych sprawach dało wynik negatywny, przy czym ilość głosów, których zabrakło do pozytywnego rozstrzygnięcia była naprawdę znikoma (dokładnie 22 głosy).

Sądzymy, że duży wpływ na taki wynik miała bardzo spóźniona informacja na temat celowości wprowadzenia samoopodatkowania i rzeczywistych kosztów jakimi społeczeństwo Jaworza byłoby obciążone w przypadku powodzenia referendum.

Chcąc uniknąć popełnionego wcześniej błędu informujemy, że samoopodatkowanie mieszkańców na rzecz wywozu odpadów stałych praktycznie nie spowoduje dodatkowego obciążenia finansowego mieszkańców Jaworza, którzy sukcesywnie dokonują wywozu odpadów poprzez wyspecjalizowaną firmę. Pragniemy zaznaczyć, że obiekcje tych, którzy tego nie robią dotyczące wzrostu obciążeń finansowych są głęboko bulwersujące, gdyż wynika z nich, że po pierwsze naruszają prawo o ochronie środowiska, a po drugie reszta społeczeństwa pokrywa dodatkowo koszty wywozu odpadów stałych porzucanych w rowach, koszach ulicznych, potokach i to z podatków płaconych do gminy, z których chciałoby się finansować inne, ważne zadania gminy. Nie do przyjęcia jest również wyjaśnienie, że w gospodarstwach rolnych odpadów nie ma, gdyż nawet tam ok. 25% odpadów w żaden sposób nie da się skompostować, a „puszczenie ich z dymem” jest także ustawowo zakazane. Najważniejsze, o czym być może słabo informowano w roku ubiegłym, jest to, że mieszkańcy nie będą płacić za wywóz odpadów stałych, a tylko parałować fakt ich wywiezienia. Płatności natomiast regulować będzie gmina z funduszy pochodzących z podatku na podstawie umowy zawartej z firmą wywożącą odpady. O ile sprawa wywozu odpadów stałych nie będzie się wiązała z dodatkowym obciążeniem budżetów rodzinnych, to sprawa samoopodatkowania na rzecz budowy kanalizacji takie uszczuplenie na pewno spowoduje.

Należy w tym miejscu wyjaśnić, że inwestycja ta dla nas, mieszkańców Jaworza, powinna mieć charakter szczególny, gdyż chodzi tu o zahamowanie dalszej dewastacji gruntów i wód gruntowych, a także powstrzymanie skażenia powietrza. Na dzień dzisiejszy na ten cel gmina wydatkowała 650.000,- zł, a przewidywany koszt realizacji inwestycji w cenach 1994 wynosi 4.030.000,- nowych złotych.

Na uwagę zasługuje fakt, że koszt ten byłby wyższy przy realizacji własnej oczyszczalni, jednak w 1993 r. Spółka „AQUA” S.A. po negocjacjach zobowiązała się bez żadnych warunków finansowych do przyjęcia wszystkich ścieków z naszej gminy do nowo wybudowanej oczyszczalni w Wapienicy. W chwili obecnej na realizację kanalizacji gmina zaciągnęła pożyczki w wysokości 550.000,- nowych złotych z NFOS i WFOS oraz 650.000,- nowych złotych dotacji również z tych samych źródeł.

Dodatkowo czynione są starania o współudział w realizacji inwestycji Spółka „AQUA”, oraz zabiegi w celu pozyskania środków pieniężnych w formie dotacji (a więc bezzwrotnych) w różnych fundacjach i organizacjach proekologicznych.

Warunkiem jakichkolwiek rozmów są tu jednak finansowe udziały mieszkańców w realizacji inwestycji w kwocie nie niższej niż 10% przewidywanych kosztów. Udział ten w naszym przypadku zostałby przeznaczony na sfinansowanie przyłączy sieci głównej (tzw. przykanaliki). Dodatkowo spełnienie takiego warunku umożliwiłoby społeczeństwu gminy na uzyskanie dotacji w kwocie nawet 2.000.000,- nowych złotych, co praktycznie pozwoliłoby na zakończenie obecnie wyznaczonego zakresu robót. Zakres ten obejmuje 22,8 km długości kolektora głównego, podzielonego na 3 części, których wykonania przewidziane jest do końca roku 1998. Część I – Jaworze Centrum, o długości 12,2 km – etap I i II do końca 1996 r. Część II – Jaworze Średnie, o długości 6,0 km – etap III do końca 1997 r. Część III – Jaworze Nałęże, o długości 4,6 km – etap IV do końca 1998 r.

Po zakończeniu tych prac po pierwsze można będzie przystąpić do opracowania uzupełnień w sieci kolektorów głównych, dotyczących terenów, które obecnie nie są nimi objęte, a po drugie można będzie występować o umorzenie zaciągniętych pożyczek, co pozwoli na szybką realizację wyżej wymienionych uzupełnień.

Kwoty proponowane w referendum w przypadku kanalizacji powiększą budżet gminy o ok. 60.000,- zł rocznie, natomiast w przypadku wywozu odpadów stałych o ok. 40.000,- zł rocznie (w cenach 1995 r.), przy czym, jak wcześniej wspomniano wydatek drugi jest wydatkiem zamiennym i nie spowoduje dodatkowego obciążenia podatników. Biorąc pod uwagę powyższe występujemy do wszystkich mieszkańców naszej pięknej gminy o aktywny udział w referendum i wsparcie głosami „tak” przedsięwzięć mających na celu wyeliminowanie niekorzystnie wpływających na nasze środowisko skutków a w efekcie do poprawy naszego życia codziennego.

**Przewodniczący Rady Gminy
Jerzy Pysz**

**Wójt Gminy
mgr Czesław Wierzbicki**

Referendum odbędzie się 5 listopada 1995 r. w lokalach przygotowanych na wybory Prezydenta RP.

A oto pytania, które zadane zostaną w referendum:

- A. Czy jesteś za wprowadzeniem w Gminie Jaworze powszechnych opłat za wywóz odpadów komunalnych w wysokości 20% podatku od nieruchomości i rolnego od osób fizycznych?
- B. Czy jesteś za samoopodatkowaniem się na rzecz kompleksowej budowy kanalizacji dla Jaworza na czas trwania tej inwestycji w wysokości 30% podatku od nieruchomości i podatku rolnego od osób fizycznych?